

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KUVENDI
KOMISIONI PËR SIGURINË KOMBËTARE

Tiranë më 11.09.2019
Dokument parlamentar

RAPORT
PËR PROJEKTLIGJIN
“PËR NDRYSHIMET KLIMATIKE

- ***Hyrje***

Komisioni për Sigurinë Kombëtare, bazuar në nenet 32-36 të Rregullores së Kuvendit, në cilësinë e komisionit për dhënie mendimi shqyrtoi në mbledhjen e datës 11.09.2019 në parim, nen për nen dhe në tërësi, projektligjin “*Për ndryshimet klimatike*”.

Për të prezantuar projektligjin në komision ishin të pranishëm Zëvendësministrja për Turizmin dhe Mjedisin znj.Ornela Çuçi së bashku me stafin mbështetës.

Relatore për shqyrtimin e projektligjit u caktua znj.Elona Hoxha (Gjebrea).

- ***Baza kushtetuese e projektligjit***

Ky projektligj është në përputhje me nenet 78 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës së Republikës.

- ***Qëllimi, përmbajtja dhe risitë e projektligjit***

Qëllimi i këtij projektligji është të krijojë bazën ligjore për integrimin e politikave dhe për masa efektive që mundësojnë:

- a) plotësimin e detyrimeve të Republikës së Shqipërisë ndaj Konventës për arritjen e objektivit final të saj, përmes nxitjes së reduktimit të shkarkimeve GES dhe ruajtjes dhe rritjes së përthithësve e rezervuarëve të vendit;
- b) përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike në nivel kombëtar dhe/ose lokal; dhe
- c) evidentimin e arritjeve të vendit në këto drejtime duke përdorur metodologji sipas modeleve të Konventës dhe të BE-së.

Shqipëria ka ratifikuar Konventën Kuadër të Kombeve të Bashkuar për Ndryshimet Klimatike ku ajo është palë e jo-aneksit I, si dhe Protokollin e Kiotos në kuadër të kësaj konvente. Aktualisht, Shqipëria ndodhet në një situatë komplekse lidhur me harmonizimin e legjislacionit të BE-së për klimën, pasi duke qenë një vend i jo-aneksit 1 nuk ka detyrim për reduktim, ndërkohë që përpjekjet për t'u integruar në BE e afrojnë më shumë me këtë detyrim.

Hartimi i legjislacionit në këtë fushë është një kërkesë e kohës. Sot ka një thirrje të përgjithëshme në nivel ndërkombëtar për të përgatitur kuadrin ligjor për çështje të klimës por edhe reagim nga një numër shumë i madh vendesh, të jo-aneksit 1, të cilat kanë miratuar dhe po vazhdojnë të miratojnë akte lidhur me ndryshimet klimatike.

Një studim i GLOBE (*The Global Legislators Organisation*), i kryer në vitin 2015, tregoi që aktualisht, 99 vende kanë 804 akte ligjore dhe politike të miratuara për klimën. Edhe raportet e fundit të progresit për Shqipërinë theksojnë nevojën për përgatitjen dhe harmonizimin e legjislacionit në fushën e klimës, i cili është në fazat e para të përgatitjes. Raporti i progresit për vitin 2013 theksonte se zhvillimi dhe përshtatja e një politike dhe një strategjie gjithëpërfshirëse në përputhje me kornizën e politikës së BE-së për 2013 mbi klimën dhe energjinë.

Shqipëria duhet të konsiderojë marrjen e angazhimeve për reduktimin e shkarkimeve të gazeve me efekt serrë, në pajtim me ato të BE-së dhe shteteve anëtare, me qëllim arritjen në vitin 2015 të marrëveshjes së klimës së pas-2020-ës. Nevojiten akoma përpjekje për të nxitur kapacitetin monitorues, raportues dhe mëtejshëm i bashkëpunimit mes të gjithë aktorëve.

Raporti i progresit për vitin 2015 theksonte se harmonizimi me rregulloren e BE-së për një mekanizëm monitorimi dhe raportimi duhet të jetë prioritet. Ngritja e sistemit për monitorimin, verifikimin dhe raportimin për shkarkimin e gazeve serrë nuk ka filluar ende.

Raporti i progresit për vitin 2016 theksonte se në vitin në vijim, vendi duhet në veçanti të përmirësojë kuadrin ligjor dhe politik për mjedisin dhe klimën... dhe të ngrijë një planifikim strategjik sistematik për ndryshimet klimatike dhe të ndjekë zbatimin e Marrëveshjes së Parisit për Klimën... Përpjekje të tjera duhen bërë për harmonizimin e legjislacionit për substancat ozon holluese dhe gazet serrë të florinuara, si dhe të direktivave për tregtinë e shkarkimeve të gazeve serrë dhe ruajtjen gjeologjike të CO2.

Për sa më lart, meqenëse aktualisht nuk ka një legjislacion specifik që shërben si bazë ligjore për aktet nënligjore mbi ndryshimet klimatike, që kërkohen herë pas here të hartohen nga UNFCCC dhe/apo BE-ja, dhe duke vazhduar në traditën e vendosur tashmë për të pasur nga një ligj kuadër për të gjitha çështjet tematike të mjedisit, me mbështetjen e projektit IBECA, të financuar nga IPA 2013, u përgatit fillimisht ky projektligj kuadër për ndryshimet klimatike. Ai krijon bazën ligjore dhe kuadrin institucional për plotësimin e detyrimeve të vendit ndaj konventës, vendimeve të konferencave të palëve, por edhe për përafrimin me *acquis* për klimën duke filluar me aktet e përmendura në raportin e progresit për vitet 2013, 2015 dhe 2016.

Paralelisht me hartimin e këtij projektligji po punohet edhe për harmonizimin e rregullores 525/2013/EC së BE-së për ngritjen e një mekanizmi për monitorimin dhe raportimin e shkarkimeve të gazeve serrë dhe të çështjeve të tjera që lidhen me klimën në nivel kombëtar. Bashkëpunimi ndërinstitutional për zbatimin e detyrimeve të konventës dhe të *acquis* rregullohet me ligj duke përcaktuar përgjegjësi të qarta për çdo institucion. Dhe ngritja e kapaciteteve reale për monitorim, raportim dhe verifikim mund të bëhet vetëm mbi baza ligjore të shëndosha.

Projektligji është hartuar duke përdorur terminologjinë e konventës, të vendimeve të konferencave të palëve dhe të *acquis* për ndryshimet klimatike. Përmbajtja e tij është hartuar duke mbajtur parasysh:

- statusin si vend i jo-aneksit 1 në Konventë, kërkesat e konventës, të vendimeve të Konferencave të Palëve dhe të Protokollit të Kiotos për vendet me këtë status;
- *acquis* për ndryshimet klimatike, situatën aktuale të Republikës së Shqipërisë si një vend kandidat që po punon intensivisht për të filluar negociatat për t'u bërë vend anëtar i BE-së dhe për të përmbushur të gjitha kërkesat e BE-së që janë të nevojshme, të mundura dhe që kanë kuptim në fazën e para pranimit;
- angazhimin e fundit të Republikës së Shqipërisë nëpërmjet INDC-së.

Për sa më lart, nga Direktiva 2003/87/EC që përcakton një skemë për tregtimin e lejeve për shkarkim të gazeve serrë brenda Komunitetit ... dhe amendamentet e saj janë transpozuar vetëm kërkesat lidhur me monitorimin dhe raportimin. Në këtë moment, duke mos qenë ende shtet anëtar i BE-së, Republika e Shqipërisë nuk ka status për të qenë pjesë e kësaj skeme. Për më tepër që, edhe teknikisht, nuk mund të jemi pjesë e kësaj skeme pa ngritur më parë një sistem të shëndoshë, mbështetur në ligj për monitorimin, raportimin dhe verifikimin e shkarkimeve të gazeve serrë. Tregtia e shkarkimeve nuk mund të fillojë pa një sistem të tillë efektiv dhe të besueshëm. Pjesëmarrja në skemën e tregtisë së shkarkimeve mund të rregullohet me legjislacion të posaçëm, pasi sistemi i monitorimit, raportimit dhe verifikimit të jetë efektiv dhe Republika e Shqipërisë të jetë bërë vend anëtar.

- ***Diskutimi në komision***

Në fjalën e saj Zëvendësministrja për Turizmin dhe Mjedisin znj.Ornela Çuçi u shpreh se

qëllimi i këtij ligji është që të krijojë të gjithë bazën ligjore, të cilën nuk e kemi aktualisht për integrimin e politikave dhe masave efektive që mundësojnë plotësimin e detyrimeve që keni ndaj konventës për ndryshimet klimatike dhe arritjen e objektivit final të saj, përmes nxitjes së reduktimit të shkarkimeve të gazeve me efekt serrë, ruajtjes dhe rritjes së përthithjes dhe rezervuarve të vendit.

Shqipëria që nga viti 2003 ka përgatitur 3 komunikime kombëtare dhe është në fazën e përgatitjes së komunikimit të 4 kombëtar për hermetimin e gazeve në ajër. Në fakt, të tria këto komunikime kombëtare pararendëse që nga viti 2003 deri në vitin 2018, kanë qenë komunikime kombëtare, të cilat nuk janë reflektuar thellësisht në kuadrin e legjislativ të vendit tonë. Pikërisht, sot gjendet rasti që të gjitha këto rezultate dhe indikacione, të cilat kanë treguar komunikimet kombëtare në vend, tashmë të gjejnë bazën ligjore në Shqipëri për t'u zbatuar.

Në vijim znj.Çuçi thkesoi faktin se Ministria e Turizmit dhe Mjedisit është duke bashkëpunuar në kuadër të paktit me universitetin për të themeluar për herë të parë në vendin tonë Universitetin Politeknik të Tiranës, masterin e parë shkencor për ndryshimet klimatike. Sot ekspertiza në vend është një ekspertizë jo e mjaftueshme për ndryshimet klimatike, është një ekspertizë e ndarë dhe kahëzuar vetëm për specialitete të ndryshme.

Ndryshimet klimatike edhe pse sot për sot në të gjithë botën janë kryefjala e fjalëve për çdo qeverisje dhe për çdo politik, e cila ndërmerret në OKB, por edhe në Bashkimin e Europian, ku sot në Shqipëri nuk gjejmë specialistë të mirëfilltë, të cilët të njohin ndryshimet klimatike me themel. Në këtë kuadër ne jemi duke ndërtuar të parin master shkencor, i cili do të sjellë këtë edhe në vazhdim specialistë të mirëfilltë të ndryshimeve klimatike për ta bërë edhe ligjin që do të zbatohen në të ardhme të qëndrueshëm në nivelin e njohurive dhe në nivelin e kapaciteteve që ka vendi.

Në aneksin e parë specifikohen në këtë projektligj gazet me efekt serrë, të cilat kryesisht janë dyoksidi i karbonit dhe oksidet e azotit. Në aneksin e dytë janë gazet me efekt serrë, që i nënshtrohen kërkesave të këtij ligji. Më pas vazhdojmë me listën e aktivitetit të aviacionit që përjashtohen nga ky ligj.

Ky projektligj është hartuar duke transpozuar konventën për ndryshimet klimatike, por, nga ana tjetër, jemi përmbajtur edhe konferencës së palëve dhe *acquis* për ndryshimet klimatike dhe jemi munduar të jemi sa më afër transpozimit të legjislacionit të Bashkimit Europian për ndryshimet klimatike.

Ne kemi statusin si vend jo aneksi një i konventës klimatike dhe kështu kërkesat e konventës dhe vendimet e konferencave të palëve janë të vendosura në këtë ligj sipas këtij statusi që ne përformojmë në OKB.

Mandej ai përfundoi duke thënë se ndryshimet klimatike të vendosura për situatën aktuale në Republikën e Shqipërisë si një vend kandidatë jemi munduar t'i përafrojmë

maksimalisht, por duke pasur gjithmonë parasysh faktin e implementimit të këtij ligji në të ardhmen. Nuk e kemi marrë *mot a mot* gjithë direktivat e Bashkimit European për ndryshimet klimatike, jemi munduar t'i përshtatim dhe t'i sjellim në realitetin shqiptar.

Relatorja e projektligjit Znj. Elona Gjebrea vlerësoi nismën e ndërmarë duke theksuar edhe njëherë rëndësinë e këtij projektligji si një nga çështjet e evidentuara edhe në Progres Raportin për Shqipërinë.

Mandej në komision vijuan diskutimet mbi çështje që lidhen me ndotjen klimatikë, detyrat e institucioneve të ngarkuara për zbatimin e këtij ligji, gjobat në rast moszbatimi të ligjit etj.

- ***Përfundim***

Komisioni për Sigurinë Kombëtare, pasi e shqyrtoi projektligjin në parim, nen për nen dhe në tërësi, me shumicën e votave të të gjithë anëtarëve të pranishëm në mbledhje e miratoi atë dhe vendosi t'ia kalojë për miratim seancës plenare, duke vlerësuar se:

- ***Në aspektin ligjor***, projektligji i propozuar është në përputhje me Kushtetutën dhe legjislacionin në fuqi.
- ***Në aspektin procedural***, projektligji është paraqitur në përputhje me Rregulloren e Kuvendit,

Relator

Elona (Gjebrea) HOXHA

Kryetar

Ermonela (Felaj) VALIKAJ